

קונטרס טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

תיאור חי מהקיבוץ
באומן בראש השנה

יה

מבן
טעם
זקנים

שיחותיו של
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

ערב ראש השנה שהיה לכם...

זכור ברית

כולם נקבצו באו לך

שומר מצווה לא יידע דבר רע

וידר גדר לאמר

עין לא ראתה

שכורת ולא מיין

צדקה תציל ממות

פן יחרסו

מלאכת שמים

הולך בדרך תמים

וקווי ה' יחליפו כח

עיקר עבודת איש הישראלי

נפשות החיים והמתים

תורה מונחת בקן זוויית

להקביל פני רבו ברגל

ניט פראסטאוקע

לכל נישן ימינו ושנתינו

כל הזכויות שמורות

שער ועימוד: י. גרוס

0527644765

הערות והארות מתקבלות בחפץ לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס, מאנסי ארה"ב

(מארה"ק: 0722-573-456) 1-845-200-0443

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3) של השיעור, יש לפנות דרך האימייל:

Rlyb148@gmail.com

לתרומות והפצה בלבד:

0548432460

bn5710048@gmail.com

פרשת במדבר תשל"ד

(טייפ מספר #35)

מלאכת שמים

(באמצע שיחה אודות רבי אפרים בן רבי נפתלי ז"ל. ר' נחמן בורשטיין ז"ל: במכתביו של רבי נתן בן ר' יהודה כתוב אודות הסתלקותו!)

(ר' משה ביננשטוק: האם הרבי כחן את ר' אפרים ב"ר נפתלי?) כן, את שניהם, גם את ר' שכנא בן מוהרנ"ת, וגם את ר' אפרים ב"ר נפתלי! הם דיברו ביניהם בענייני 'דיני ממונות', הם היו באמצע לימוד ה'כבות' שבגמרא (בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא). שאל אותם הרבי: "מה עדיף להיות, מלוה או לוה?!" ענה ר' שכנא ואמר: "וודאי שמלווה עדיף!" ענה הרבי ואמר לו: "נו, ומה יהיה באופן שהמלווה ילווה מכספו לאחרים והם לא יפרעו את חובם?!" שתק ר' שכנא ולא ענה!

הערות ומראי מקומות

א. עי' נתיב צדיק, במכתב מיום א' מקץ תרמ"ג: "אוי ומר על שברנו המר והמרור ששמעתי בזה הרגע מהסתלקות הצדיק החסיד ר' אפרים זכותו יגן עלינו, אוי לי וי לי, אוי אוי לי על צנא מלא דספרא, אשר מסר נפשו בשביל להיות על ר"ה של הצדיק ... ואשרי לו שבן ארבעה או חמשה שנים היה מקורב לרבנו ז"ל בכל מאמצי כחו, בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאדו, וקרב עצמו בכל כחותיו לאדמו"ר מוהרנ"ת זצ"ל, אשרי לו, בשלום ינוח על משכבותיו".

ואכן מאותו יום והילך, כל אותם אנשים שר' שכנא הלווה להם מכספו לא פרעו את חובם!²

היה זה פסק מהרבי - הנך חפץ להיות מלווה? אכן תהיה מלווה! (רביז"ל רמז לו זאת ברוח קדשו).

(רנ"ב: בעת שר' נתן הזקן בנו של ר' אברהם שטרנהארץ בא להשתקע בארץ ישראל, הוא אמר לי שברצונו ללמדני 'מלאכת סופרות', ומדוע? כיוון שהסופרות היא מלאכה שעוברת במשפחתם מדור לדור במשך מספר דורות, רצונו שהדבר יימשך הלאה! הוא רואה שבניו לא ימשיכו את המסורת שעברה אצלם מדור לדור, ורצונו שהרצף הזה לא ייפסק וימשיך הלאה! שאלתי אותו: "כיצד באמת התגלגל הדבר שר' שכנא נהיה 'סופר סת"ם'? אז הוא סיפר לי את הסיפור הנ"ל, שר' שכנא הלווה מכספו לאחרים, אולם אף-אחד לא פרע את חובו, ומשכך החל לשמש כ'סופר סת"ם'!

ר' שכנא למד סופרות לבדו, הוא לא למד אצל אף-אחד! הוא היה כזה מין 'כתבא רבה' שהוא הצליח ללמוד לבדו את המלאכה! היה לו כתב מאד יפה. יש ברשותי פרשיות שבנו ר' הערץ כתב.

היה לי ברשותי גם את התפילין של "ר' אייזיק"י - בגלל שאמרתי קדיש לעילוי נשמתו, אז קיבלתי לי את התפילין שלו במתנה!

כעבור זמן כשבדקתי את כשרות התפילין, נוכחתי לראות שיש איזשהו פגם בפרשיות. יכול להיות שהפגם נהיה לאחר שהתפילין כבר היו ברשותי. שהיתי באותה עת בברסלב, ואחיו של ר' אברהם שטרנהארץ, ר' דוד צבי - "צבי'קא" כפי שהיה מכונה בפי-כל, התגורר באותה עת בברסלב. שאלתי אותו: "ר' דוד צבי, אולי יש לך 'פרשיות' שכתב אביך?" אמר לי צבי'קא: כן, יש לי!"

הערות ומראי מקומות

ב. עי' שיש"ק ח"ג קי"א.

ג. רבי אייזיק אייזנשטיין ז"ל מחשובי אנ"ש באומאן.

ה פרישת במדבר תשל"ד

[לר' אברהם סופר - שטרנהארץ ז"ל, בן ר' הירץ, בן ר' שכנא, בן מוהרנ"ת ז"ל היו שני אחים, "שכנא" ו"דוד צבי", שכנא התגורר בנעמירוב, ו"דוד צבי" התגורר בברסלב. (רנ"ב: אה חורג?) לא אח אמיתי, מאותו אב! וודאי, הלא גם ר' שכנא נולד מזיווג שני!]

אמר לי דוד צבי שיש לו 'פרשיות' שכתב אביו; הוא עצמו גם שימש כסופר; הוא העניק לי זוג פרשיות שכתב אביו ר' הערץ. לקחתי את הפרשיות שכתב ר' הערץ והנחתי אותם בתוך התפילין שלי.

בהיותי בארץ ישראל, התפילין של ר' נתן ב"ר אברהם סופר נפסלו, אז הענקתי לו את התפילין שהיו ברשותי, אמרתי לו: "הנה לך תפילין, אלו פרשיות שכתב סביך ר' הערץ!" הוא פתח את התפילין התבונן בפרשיות ואמר לי: "אכן, אלו הם פרשיות בכתב ידו של הסבא!".

ביקשתי ממנו שבשנים הבאות יישארו התפילין פה ב'שול'! אולם היכן נמצאים התפילין כיום? ! אינני יודע להיכן נעלמו התפילין! (ר' נתן נבל"ע כיום צום גדלי' שנת תשל"ג). ר' מיכל דורפמאן ז"ל (חתנו של ר' נתן סופר - שטרנהארץ) אומר שגם הוא לא יודע להיכן נעלמו התפילין, הפרשיות היו מכתב ידו של ר' הערץ!

הולך בדרך תמים

(חסר קצת) - - - אותו אחד שלא הלך בדרכי התמימות, החל להתקשט ולהתנאות, הוא כל כך התקשט שלא ניתן היה לזהות אותו!

היו מגיעים כמה מאנשי העיר טשעהרין לראש השנה, ואני הייתי קצת ביקורתי, ראיתי את אנשי העיר טשעהרין כיצד הם לבושים בבגדי משי, לבושים בלבוש מודרני שכזה, לבוש שממש לא - לבוש שלא תואם את

דרכינו כלל וכלל. הם היו גבירים. (רמ"ב: באותם ימים יהודים חסידים מן השורה לא לבשו בגדי משי?) לא לא, לא לבשו.

היה זה בתקופת מלחמת העולם הראשונה - ראש השנה שלאחר סיום המלחמה. הזוועות שהתרחשו במלחמה היו נוראות ואיומות. ניקולאי ימ"ש קיבץ "עשרים מיליון איש", עשרים מיליון איש הוא קיבץ יחדיו; הוא אסף את כל היהודים שגילם נע בין "שמונה עשר" ל"חמישים וארבע" למקום אחד. הוא לא עשה שום הבחנות, לא משנה אם זה רב, או רבי וכדו', לא התחשבו בשום דבר! הדבר זעק לשמים "אין בית אשר אין שם מת" - לקחו את כולם!

בתום המלחמה כשכולם נסעו לאומן לראש השנה, היה זה הפעם הראשונה שהייתי בראש השנה באומן. הייתה התעוררות עצומה. באותה שנה החליטו אנשי טשעהריץ שבשנה זו "אין לרקוד בראש השנה!" והטעם? "כיוון שכל כך הרבה יהודים נרצחו ע"י ניקולאי ימ"ש". זכורני שהם קראו לי ולעוד מספר בחורים ואמרו לנו: "רצוננו שהשנה לא ירקדו בימי ראש השנה!"

אמרתי להם: הרבי הרי אומר שע"י ריקודים נמתקים הדינים, אם כן מן הראוי שבשנה זו נרבה בריקודים!" ענו לי אנשי טשעהריץ: "לא, כיוון שבחוצות מתחוללים כאלו זוועות, אי אפשר לרקוד!"

אולם אנ"ש לא קיבלו את דבריהם - רקדו בר"ה! (רמ"ב: כולם רקדו?) לא כולם, חלק רקדו!

(רמ"ב: ר' שמשון נכח באותה שנה בראש השנה?) כן, ר' שמשון גם סבר וטען שצריך לרקוד! "מה הפירוש, הרבי אומר שריקודים ממתקים הדינים, הרבי אומר

הערות ומראי מקומות

ד. ליקוטי מוהר"ן תו' י': "כְּשֵׁי שֶׁ חָס וְשָׁלוֹם דִּינִים עַל יִשְׂרָאֵל - עַל־יְדֵי רִקּוּדִים וְהַמְתָּאָת כֶּף אֶל כֶּף נִעְשָׂה הַמְתָּקָת הַדִּינִים".

ז פרישת במדבר תשל"ד

שזה המתקת הדינים – שבראש השנה לא ירקדו? ! הרי זה המתקת הדינים! לא שמענו לקולם.

וכך נוהג הדבר גם בימינו, ככל שנרבה ללכת בדרכי התמימות, כך-גם עניינו של הרבי ידבק בנו ביותר! ה"כלי" יונח עלינו טוב יותר וינגן ניגון יפה יותר!

התמימות אינה מלווה ברעשים וצלצולים, תמימות!

תמימות זו אמת, וזה מה שהקב"ה אוהב, "הולך בדרך תמים הוא ישרתני"! עניינו של הרבי כל כך מתאים ומתחבר לתמימות, עד-כדי-כך ש"כל עניינו של הרבי" תלוי במידת התמימות!

כשהדבר נעשה עם אמת, ללא פירסום, ובחיות, אזי הדבר הולך וגדל, בפנימיותו הוא הולך וגדל. הרי אנחנו יודעים זאת, ולמרות זאת לא מקיימים זאת כראוי.

וקווי ה' יחליפו כח

(ברקע נשמע אחד צועק "אוי אוי אוי", ורלו"צ שואל את הנוכחים: האם זה אחד מאנ"ש? (המשיבים: הוא עומד בפניה וצועק, על הגג עומד אחד וצועק, ומישהו אחר מחכה אותו וצועק אחריו, מישהו עומד ברחוב ומחקה אותו...)

הערות ומראי מקומות

ה. עפ"י סיפורי מעשיות - מעשה מבן מלך ובן שפחה שנתחלפו, וז"ל בכוכבי אור - אמת ואמונה אות י"ד: פי בנשגבות נודאות רוממותו של אדמו"ר ז"ל ובכח תלמידו הקדוש, אשר גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם (חלין ז:), יפליאו ויעשו כלי נפלאה, המבררת ומעלה את השיר והנגון הנפלא, דיקא מבהמות וחיות, שהם בחינת השפלים כמונו.

איי, היו בין אנשי שלומינו כאלו שצעקו בעבודת ה', שאגו ! אותם 'שואגים' – ר' געצ'ע כל כך צעק בתפילה, שצעקותיו חתכו בבשר החי ! כשמישהו אחר רצה לצעוק, היה עליו לצאת ליער, ללכת לשדה !

(רמ"ב: ר' געצ'ע נהג ללכת לשדה ?) בשנות צעירותו הוא היה הולך, הוא היה אדם חולה, אבל שמעתי שהוא היה הולך לשדה ! אולם לעמוד על הגג ולצעוק ? מי נהג כך ? !

(רמ"ב: אבל 'ר' ברוך' – חתן ר' געצ'ע – כן צעק בביהכ"נ ?), אכן ברוך היה צועק בבית הכנסת, כן הוא הרבה לצעוק, ברוך צעק גם ביערות ! ברוך היה מסוגל לצאת לשדה ולצעוק כל הלילה, הוא צעק ביערות, הוא היה 'צעקן', אפילו אלו שלא אחזו מדרכו של ברוך לא חולקים על כך שתפילתו הייתה בכוחות עצומים !

הוא התפלל בכל כוחו, "כל עצמותי תאמרנה", כל מילה ומילה ! הוא לא דילג אף מילה, הוא התפלל בכל כוחו. כשהוא סיים להתפלל, הוא היה ממש "אפיסת כוחות !".

את הפסוק "וקווי ה' יחליפו כח" ראו אצלו בחוש, נתנו לו משמים כח נוסף ! אדם שישקיע כאלו כוחות בגשמיות, יתמוטט לגמרי ! אלא מאי ? "וקווי ה' יחליפו כח !".

אכן בתורה ט' אומר הרבי': "אזי נתחדש כוחו שם – מכניס כוחו באותיות התפילה", שם מתחדשים כוחותיו, וודאי, כשמשיקיעים כל כוחו בשביל שמו יתברך, מעניקים לו משמים כח נוסף !

צעקותיו היו קצת מעבר לרצוי, אולם היה להם חן מסוים, מה שייך לומר ? ! הוא היה יהודי עובד ה', גיבור חיל !

הערות ומראי מקומות

1. ליקוטי מוהר"ן תו' ט' אות א': ובשביל זה צריך להתפלל בכל כחו, כי כשמתפלל בכל כחו ומכניס כחו באותיות התפילה, אזי נתחדש כחו שם.

צריך להרבות בתחנונים לה' יתברך: "רבונו של עולם, מאחר ואני נקרא על שם הצדיק, אני חפץ שעניינו של הרבי יתחבר וידבק בי כראוי, בבחינת "מצא מין את מינו", שימצא מקום בליבי שבו עניינו של הרבי ייכנס". או אז "אשרי חלקו" – אזי האדם עושה טוב ופועל כראוי!

עיקר עבודת איש הישראלי

הם היו 'בעלי תפילה' מופלאים – אנשי באבריניץ, "איציק באבריניץ'ער", ואחיו "נחמן" שנפטר בארץ ישראל, ואחיהם "נתן".

(רמ"ב: הם התפללו בקול רם? כן, אולם הייתה נעימות מיוחדת בתפילתם! הם התפללו בקול רם, אולם תפילתם הייתה בנעימות מיוחדת!

"איציק באבריניץ'ער" היה ה'אורח' שלי בימי ראש השנה, אה, יהודי מתוק! הוא עסק במסחר, אך עיניו היו תמיד שטופות דמעות, תמיד ראו אותו כשעיניו שטופות דמע!

באחת ההלכות בליקוטי הלכות מדבר על כך רבי נתן^ז; על הכתוב "רחל מבכה על בניה", הדמעות, "ושבו העבים אחר הגשם", הוא מדבר שם מדמעות, "עיניים שטופות דמעות", געוואלד, נורא!

הערות ומראי מקומות

ז. בנו של ר' נתן בן ר' נחמן בן מוהרנ"ת, (עי' שיש"ק ח"ד אות תמ"ב).

ח. בנו של ר' יצחק, שנפטר באר"י שנת תשכ"ח. ורבי נתן אחיו נהרג במלחה"ע השניה הי"ד.

ט. עי' ליקוטי הלכות הל' תפילין ז' אות ג', והוא עפ"י ליקוטי מוהר"ן תניינא תו' ס"ז.

טעם זקנים

באחת השבתות ששהיתי בבאברניץ, התארחתי אצל ר' מרדכי ע"ה. במוצאי שבת ביקש ממני ר' איציק שאבוא לסעוד עמו סעודת מלווה מלכה, הזדרזנו באכילתנו – מוצאי שבת – מהר מהר, ופנינו לישון. כשהגיע שעת חצות הפך הבית להיות "בית מדרש" ! ראיתי בחור אחד עומד בפניה זו, בחור אחר עומד בפניה זו, השלישי עומד כאן, הרביעי עומד שם, "בית מדרש" ! "בית מדרש" !, נפלא ביותר !

ראיתי שאין זה דבר אקראי, זהו דבר קבוע, יש להם קביעות !

(רנ"ב: מדי לילה ?) הרי הייתי שם במוצאי שבת, וראיתי שהם ממהרים בסעודת 'מלווה מלכה' – (רמ"ב: הם שרו זמירות מאוחר יותר ?) לא, אולם הם הזדרזו !

ידוע לי שיש רבים שנהגו לקום בחצות ואז לשיר זמירות מלווה מלכה, היו הרבה שנהגו כך, לקום, לומר תיקון חצות, ואז לשיר את הזמירות 'במוצאי יום מנוחה'. הם עשו כל שביכולתם כדי לישון מוקדם, היה זה מחזה !... האמת של הרבי !

(רמ"ב: הייתה להם קביעות חזקה להיות ערים ב'נקודת חצות' ?) לתפוס את 'הנקודה' ? ! במדוייק ? ! (רמ"ב: הספרים שמדברים מעניין חצות, רואים שהם מרבים לדבר על גדול העניין "להיות ער בנקודת חצות". האם גם ר' אברהם בן ר' נחמן דיבר מכך ?) ר' אברהם בן ר' נחמן היה קם תמיד לפני נקודת חצות ! (רנ"ב: זהו אחד משלשת הדברים ש' אברהם היה יושב ומצפה לבואם"*) ! כן כן, כשקמים לפני כן זוכים כבר ממילא להיות ערים בנקודת חצות !

הערות ומראי מקומות

י. עי' ליקוטי הלכות ה' השכמת הבוקר א' אות ט"ו, ועוד.

יא. עי' שיש"ק ח"ג אות תקס"ה: לשלשה דברים הבחינו שמצפה להם בכליון עינים: לעת חצות לילה, כי היה מקפיד לקום ולהתעורר בעת נקודת חצות הלילה ממש, ואחר-כך לעת זמן הנחת השלית לתפלה, ולקבלת השבת שהיה מצפה לבוא השבת בכלות הנפש.

פרשת במדבר תשל"ד יא

וודאי, כשזוכים לנצל את ה"שעתיים"^{יב} במלואם - זה וודאי טוב, כשזוכים לנצל "שעה אחת" זה גם טוב. כשזוכים לנצל "חצי שעה" זה גם טוב, יותר טוב מכלום! הרי השעתיים הללו הם 'עת רצון', אחד שער בשעות הללו זוכה לקבל משהו מה'עת רצון'!

"צריך לשאוף לדרגה הכי גבוהה, ולא ליפול מהדרגה הכי נמוכה!"^{יג} שאיפתנו צריכה להיות לזכות לנצל את השעתיים במלואם, אולם כל זמן שלא זוכים לכך, צריך לדעת - ש"גם מעט זה טוב"^{יד}!

אבל להעביר את כל השעתיים הללו בשינה זה וודאי לא טוב! לא לקחת כלום מהעת רצון? צריך לקחת לפחות משהו!

הרי זו מתנה - זו עת רצון! הרבי אומר שחצות "מסוגל כמו פדיון"^{טו}!

חמי ר' אהרן קיבליטש'ער ע"ה, היה 'חצות איד' מופלא! אה, אפילו בימי נסיעה הוא לא החסיר ולו לילה אחד, מופלא!

אנשי שלומינו ברובם היו זהירים מאד בקימת חצות, נו, "אשרי לו ואשרי חלקו", באמת כל אלו שהיו חזקים בזה - היו אנשים תמימים ופשוטים ביותר! מדוע? כי בכל ה'עבודות' הללו יש 'נקודת אמת', שמתחברת לתמימות ופשיטות, יש חיבור ביניהם!

הערות ומראי מקומות

יב. עיי' ליקוטי מוהר"ן תו' קמ"ט: ועקר חצות הוא תמיד אחר ששה שעות מתחלת הלילה הן בקיץ והן בחורף, ואז מתחיל זמן חצות. ונמשך עד גמר אשמורה שניה, דהינו שתי שעות.

יג. לשון רביז"ל, עיי' שיש"ק ח"ב אות ע', והוא עפ"י המבואר בליקוטי מוהר"ן תו' ו' ענין רצוא ושוב, עיי"ש.

יד. לשון רביז"ל, עיי' אבני"ה ברזל - שו"ס ממוהרנ"ת ז"ל, אות ס"ה.

טו. ליקוטי מוהר"ן תו' קמ"ט.

הקדוש ברוך הוא עזרנו שאנחנו נקראים על שם הצדיק, על שם קדוש כזה, אם כן עלינו להרבות בבקשה מאת הקב"ה שאכן עניינו של הרבי ידבק בנו, שיתאים ויתחבר בנו כראוי!

נפשות החיים והמתים

(רנ"ב: הסיפור מחייקל עם השפע שמובא שם, הסיפור הוא מדויק¹⁰?) גם שם הסיפור הוא לא לגמרי מדויק!

"חייקל" רצה שהרבי יראה לו "נפטר" (רנ"ב: היה זה בתחילת התקרבותו?) כן! אמר לו הרבי: "חייקל אתה הרי תפחד", אולם חייקל המשיך להתעקש, אז הרבי הראה לו נפטר ומרוב פחד חייקל התעלף!

אחר כך בא חייקל וביקש שוב מהרבי: "רצוני שהרבי יראה לי נפטר ללא שאתעלף!", הסכים הרבי לדבריו, ובפעם השנייה הוא ראה כיצד לפני הרבי עומד יהודי בקומה כפופה, בהכנעה. היה זה יהודי מהעיר מדוודיבקה שנפטר לפני זמן קצר – אותו יהודי עמד בקומה כפופה, בהכנעה, במין פחד כזה.

לאחר מכן סיפר זאת חייקל. הרבי הרי היה באמצע עריכת שולחנו הטהור, אף אחד לא ידע מכלום, כלל לא הרגישו בדבר, הרבי הראה לחייקל – הוא ראה כיצד אותו יהודי עומד לפני הרבי בקומה כפופה כאחד שמתחנן על נפשו, כאחד שמבקש תיקון!

אותו יהודי היה ה'אופה' שאנ"ש קנו ממנו לחמים. בסיום האפייה היה נשאר בצק בתחתית, בצק זה היה מוכנה בשם 'פאפאליקע' – מהפאפאליקע

פרשת במדבר תשל"ד יג

כבר לא ניתן היה לאפות לחמים – האופים היו עושים מפאפאליקע לחם שטוח ומוכרים אותו במחיר מוזל.

אנשיו של הרבי היו עניים כולם, והאופה היה מוכר להם את הפאפאליקע במחיר מוזל. התחנן האופה לפני הרבי שזכות מכירת הלחם המוזל לאנ"ש תעמוד לזכותו! !

לאחר מכן סיפר הרבי את המעשה וסיים: "וואס מען טוהט עפעס א נחת רוח דעם צדיק" – כל מה שעושים איזה נחת רוח לצדיק" – אזי הצדיק מיטיב לו עבור זה.

(רנ"ב: הרבי אכן נתן לו תיקון?) מסתמא! הוא עמד ליד הרבי בכזאת הכנעה, הרבי רצה להראות לחייקל עד כמה גדולה מעלת הצדיק; בו בזמן שהצדיק יושב בשולחנו ומדבר עם אנשיו, עומדת לפניו נשמה ומתחננת לקבל את תיקונה!

(רמ"ב: חייקל ראה את הנפטר כשהוא מלובש בגוף?) וודאי בגוף! הוא ראה יהודי שנפטר לפני זמן קצר, הוא הכיר אותו!

רואים מכאן עד כמה גדולה מעלת הצדיק! הצדיק יושב בשולחנו ומשוחח עם אנשיו, ובד בבד עומד לפניו נפטר שמתחנן לקבל תיקון. אף אחד לא רואה, ואף אחד לא מבחין מה מתחולל פה. גדולת הצדיק!!!

(רמ"ב: היה זה בעת שהרבי ישב עם אנשיו, או שהרבי ישב ביחידות עם חייקל?) לא לא! הרבי ישב בשולחנו, חייקל ראה, ושאר הנוכחים לא ראו! הוא ביקש – אז הוא ראה, הוא היה אצל הרבי יחד עם תלמידים נוספים!

הסדר אצל הרבי היה כך, לרבי היה זמן מסוים שבו הוא דיבר עם אנשים, זמן קבוע! ושאר כל היום הרבי היה סגור ומסוגר, רוב היום היה הרבי סגור ומסוגר!

(רנ"ב: לא ניתן היה לבוא לרבי בכל עת?) לא!

מאידך אצל רבי נתן כן ניתן היה לבוא בכל עת מצוא ולשוחח אפילו מעבר לזמן הקבוע. אולם אצל הרבי היה זמן קבוע שבו ישבו ודיברו בעבודת השם.

(רמ"ב: בפעם הראשונה כשר' חייקל נבהל אמר לו הרבי: "אתה הרי חכם, מדוע אתה נבהל?" שמעתם על כך?) חייקל התעלף, אמר לו הרבי: "אולי היה נדמה לך? ! אתה הרי חכם, אולי היה זה דימיון בעלמא? !..."

(רמ"ב: באמת הוא כן ראה?) וודאי! הוא התעלף – בפעם הראשונה.

אחר כך הוא ביקש מהרבי פעם נוספת – אינני יודע אם תכף ומיד, או לאחר שעבר זמן מה. הוא ביקש מהרבי שיראה לו מת ושלא יתעלף! כלומר, שלא ייבהל!

נו, הרבי הראה לו! הוא היה גדול "ר' חייקל", אם הרבי הראה לו נפטר, סימן שהוא היה גדול, אלא מאי? הוא הלך עם 'חכמות', הוא התערב בענייניו של הרבי, הוא הלך עם חכמות!

תורה מונח בקרן זוית

בזמן ש'חייקל' כבר שימש כחזן, אמר לו הרבי: "רצוני שתהיה 'מקבל', ואזי תהיה חידוש בדבר שלך, כמו שאני חידוש בדבר שלי!", כלומר - חידוש בנגינה!"! עד כדי כך הפליג הרבי בדבריו!

הייתה לו כזו הבטחה מהרבי, אולם הוא לא שמע בקול הרבי, הוא היה 'סוחר' ולא חפץ להיות 'מקבל'!

(רנ"ב: הרבי אמר שהוא המשיך את נגינתו ממקום גבוהה מאד?) כן, את הנגינה. הרבי אמר זאת על ר' חייקל שהיה מתלמידיו הראשונים של הרבי, עוד בהיותו במעדודיווקע. תחילה התגורר חייקל במעדודיווקע, ובהמשך עבר להתגורר בקרימנטשוק.

בעיירה 'טפליק' התגוררו כמה מנכדיו של חייקל, הכרתי אחד מהם בשם חייקל.

(רמ"ב: לפני שהוא התקרב לרבי הוא לא היה בעל מנגן? ! מה הכוונה שהרבי המשיך את נגינתו ממקום גבוהה?) הוא היה מנגן, אולם להמשיך את הנגינה מהמקום בו נמשכת הנגינה, זה כבר עניין אחר לגמרי! הרבי אמר לו כאלו מילים (שהוא יהיה חידוש בנגינה) ואף-על-פי כן הוא לא ציית לרבי.

'לקבל מהרבי' אינו דבר שתלוי ב'ייחוס', או ב'סדר הדורות'! ישנם כאלו שהתקרבו לרבי שנים רבות אחרי שהרבי הסתלק, הם לא הכירו את הרבי ולא את רבי נתן, ואפילו את התלמידים שאחריהם הם לא הכירו, ולמרות זאת הם

היו "אנשים כשרים באמת!" מדוע? כי הם לקחו את עניינו של הרבי כמות שהוא, ללא שום חכמות!

זהו דבר נורא, צריך להרבות על-כך בתפילה ובקשה: "אני בעצמי אינני יודע מהו הדבר, כיצד עלי לנהוג, אינני יודע, אולם ישנה מציאות כזאת!" - לקבל את ענינו של הרבי כמות שהוא, אינני רוצה להוסיף או לגרוע!

אפילו בתורה הקדושה, אם תקח אחת ממצוות התורה ותוסיף או תגרע ממנה - המצווה כבר לא תיעשה כראוי!

(רנ"ב: לחייקל היו מספר ילדים, או רק בן אחד?) אינני יודע, היו לו ילדים! (רנ"ב: רבי נתן במכתביו מזכיר את בנו ר' לייב, הוא ליווה אותו, ר' לייב ליווה את רבי נתן^ט) בניו התגוררו בקרימנטשוק, באזור קראקע (עיר באוקראינה שמחוברת לעיר קרימנטשוק מעברו של נהר הדניפר, עי' ימי מוהרנ"ת ח"ב) בחלקו השני של העיר.

(רנ"ב: והסיפור עם "טריקת הדלת" התרחש עם ר' לייב?) עם הבן, עם הבן.

להקביל פני רבו ברגל

'שבועות' היה אחד משלשת הזמנים שבהם היו אנשי שלומינו מתקבצים ובאים לרבי^כ, היה זה אחד מיסודות עניינו של הרבי - יסוד חשוב בעניינו של הרבי היה ההתקבצות בחג השבועות!

הערות ומראי מקומות

יט. עי' עלים לתרופה - מכתבי מוהרנ"ת שמ"ט.

כ. עי' חיי מוהר"ן אות קכ"ו.

פרשת במדבר תשל"ד יז

כמו בשאר ענייניו של הרבי – עצת ההתבודדות, לימוד ליקוטי מוהר"ן, הדיבור מהרבי, המחשבה מהרבי. מאחר ושבועות הוא אחד משלשת הזמנים שאנ"ש באו לרבי, הרי שיש דברים בגו !

מדוע הם לא התקבצו בשאר שבתות השנה ? מוכרח להיות שטמון כאן איזשהו עניין שהוא שורש אחד עם הצדיק !

חג השבועות הרי קרב ובא !

באחת השנים בחג השבועות שהה הרבי יחד עם הרבנית ב'זסלב' (מחמת מצב בריאותה, עי' חיי"מ וימי מוהרנ"ת^{כא}), ובאותה שנה התגורר רבי נתן במאהלוב. הרבי היה חולה, והרבנית הייתה חולה, וגם ילדיהם היו חולים.

באותה שנה שלח הרבי מכתב לר' נפתלי ובו כתוב: "שאף אחד לא יבוא, שאף אחד לא יבוא לשבועות", נוסח חריף מאד – "שלא יעזו לבוא לשבועות!".

אולם רבי נפתלי שלח מכתבים לכלל אנשי שלומינו ובהם קריאה לבוא ולהתקבץ יחדיו בחג השבועות בזסלב^{כב} ! הוא ידע שרצונו האמיתי של הרבי הוא שיבואו. אמנם הרבי מצווה שלא יבואו, אולם לאמיתו של דבר צריכים מסירות נפש. כמו כן שלח ר' נפתלי מכתב לר' נתן, ישירות למאהלוב.

(רמ"ב: איך קרה שר' נפתלי ידע לפני ר' נתן ?) הרבי שלח את המכתב לר' נפתלי, ר' נתן שהה באותה עת במאהלוב ! (רמ"ב: אה, הרבי שלח את המכתב לנעמירוב ?) כן !

הערות ומראי מקומות

כא. עי' חיי מוהר"ן אות קנ"ג, ימי מוהרנ"ת אות כ'.

כב. ימי מוהרנ"ת שם.

באותה שנה גילה הרבי את התורה "ויבן", תורה ס"זכ"ב.

בעת שהותו של הרבי בזסלב התארח הרבי ב'בית מדרש חייטים'! בית מדרש ששימש את חייטי העיר!

[גם באומן ראיתי זאת. לכל אחד היה בית הכנסת נפרד. (רמ"ב: עוד בזמנכם?) כן כן, היה בית כנסת של 'חייטים', בית כנסת של 'סנדלרים', בית כנסת של 'שואבי מים', בית כנסת של 'רופאים'. לרופאים היה בית כנסת יפה מאד, היה מה לראות...)

כשהרבי שהה שם בזסלב, מספר ימים קודם החג כבר החלו אנשים להגיע לקראת חג השבועות. העניים תמיד מגיעים מוקדם יותר – הרי מילא הם עושים את הדרך רגלית!

'גבאי' בית הכנסת שרגיל היה לנעול את המקום לאחר תפילת ערבית נתקל במחזה משונה, הוא רואה יהודים שנשארים בבית הכנסת וצועקים, צועקים בספירת העומר! צועקים וצועקים!

הוא לא היה מסוגל לסבול את הצעקות, הוא נכנס לרבי ואמר: "הגיעו לכאן אנשים משוגעים, הם לא מפסיקים לצעוק ולשאוג!", הרבי הבין מיד שאלו הם אנשי שלומינו ולא השיב לו דבר.

ככל שחלפו הימים וחג השבועות הלך והתקרב, באו עוד ועוד אנשים, והגבאי התלונן ורטן: "מה זה? אינני מסוגל עוד!" --

הימים חלפו להם וכבר נהיה ערב החג, הלילה האחרון לספירת העומר, אז היו הצעקות מרקיעות שחקים!

פרשת במדבר תשל"ד

בפרוס חג השבועות, ראה גבאי בית הכנסת כיצד הרבי מקרב את אותם אנשים, הוא הבין שאלו הם חסידיו – הוא התלונן בפני הרבי על אותם אנשים, וכעת הוא רואה שאלו הם חסידיו!¹

(רמ"ב: מתי הגיע רבי נתן, ממש בערב שבועות?) ערב שבועות!

(רנ"ב: לזסלב הגיעו רבים מאנ"ש?) וודאי וודאי. (רנ"ב: זהו מרחק נסיעה רב!)

היו כאלו שהלכו רגלית במשך מספר שבועות על מנת להגיע לרבי, עניים, לא היה להם כסף להוצאות הנסיעה אז הם הלכו רגלית!²

ניט פראסטאוקע

(רנ"ב: מיהו "החזון מזסלב"?) זה משהו אחר, הוא חי כמה שנים לפני כן, "ר' מרדכי'לע זסלב'ר". (רנ"ב: הייתה לו שייכות כלשהי עם הרבי?) הוא חי בזמן המגיד ממעזריטש, הוא שימש כחזן אצל המגיד. (רמ"ב: נו ומה השייכות שלו לרבי?) אין שייכות, רק מאחר והזכרנו את השם 'זסלב', נזכרנו ממנו, כינהו "החזון מזסלב".

הוא שימש כחזן אצל המגיד – "ר' מרדכי'לע זסלב'ר". הוא דרש שיתנו לו סכום גדול טרם החל להתפלל, אולם האנשים שם היו עניים, לא היה להם לתת. שאל אותו המגיד: "ניט פראסטאוקע צו יא פראסטאוקע?!" "פראסטאוקע" פירושו: האם הנך זקוק לעזרתי כדי להעלות את התפילה לפני הקדוש ברוך הוא?! או שמא 'ניט פראסטאוקע' כלומר: אינך זקוק לעזרתי והנך מסוגל להעלות את התפילה לפני הקדוש ברוך הוא בכוחות עצמך?!

הערות ומראי מקומות

כד. עי' שיש"ק ח"ב אות ק"ע.

כה. עי' חיי מוהר"ן אות שכ"ח ושכ"ט.

ב טעם זקנים

ענה החזן ואמר: "ניט פראסטאווקע", כלומר - אני מסתדר בכוחות עצמי!
ענה המגיד ואמר: "נו, אם ככה הנך רשאי לדרוש סכום כסף גדול!", הלכו
אנשים, אספו את מלוא הסכום שדרש והביאו לפניו!

מאחר והוא אמר למגיד 'ניט פראסטאווקע', הרי שהוא צודק! אמר לו
המגיד: הנך רשאי לדרוש סכום כסף גדול!

באים לקראתנו ימים כאלו קדושים, כל העניין של ספירת העומר - ז'
נקיים^כ, אה! וודאי, אותם שניצלו את כל הז' נקיים בשלמות, אשרי להם,
אולם תמיד "בכל עת שנזכרים" יכולים לחטוף טוב^כ!

עדיין נותרו לנו מספר ימים - "ארבעים ושש ימים" כבר ספרנו, כעת נותרו
לנו מעט ימים שבהם יכולים לעשות טוב - בימים המועטים שנותרו לנו עדיין,
ביכולתנו לפעול טוב!

היום הוא "יום המיוחס", יום זה (ב' סיוון) נקרא "יום המיוחס" בגלל שהוא
מכוון כנגד "יום הכיפורים", וממחר מתחילים "שלשת ימי הגבלה", מחר,
שבת, ויום ראשון, הקב"ה יעזרנו שננצל את הימים האלו כראוי!

(רמ"ב: היו מאנשי שלומינו ששמעו את ה'קולות'? ידוע שבליל שבעות הרבי היה שומע את
ה'קולות' של מתן תורה, האם היו גם מאנשי שלומינו ששמעו את ה'קולות^כ?) מן הסתם היו

הערות ומראי מקומות

כו. זוה"ק פרשת אמור דף צ"ז ע"ב, מובא הרבה בלקוטי הלכות.

כז. עיי' עלים לתרופה - מכתבי מוהרנ"ת, מכתב שמ"ה: וְהָיָה כָּבֵד עֲבָרוּ סְמוּךְ לְמַחְצִית יְמֵי הַסְּפִירָה
נוֹתֵן הַתּוֹרָה יְרַחֵם עָלֵינוּ שְׁנֵזֶכָה מַעֲתָה עַל כָּל פְּנִים לְהַכִּיֵּן עֲצָמָנוּ לְקַבְּלַת הַתּוֹרָה מִחֻדָּשׁ בַּיּוֹם הַחֲמִשִּׁים
הַקָּדוֹשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, בְּאִפְסָן שְׁנֵזֶכָה לְשָׁמֵר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה בְּאַהֲבָה. וכע"ז
שם מכתב תכ"ד.

כח. עיי' חיי מוהר"ן אות קל"ב.

כאלו... (רנ"ב: המקהלות של מתן תורה) המקהלות! (רנ"ב: היה זה עוד בטרם נסע הרבי לארץ ישראל!).

לבל נישן ימינו ושנתינו

(רנ"ב: ביום השני של חג השבועות שבו שהה הרבי בזסלב התרחש הסיפור שרבי נתן נרדס, חטף תנומה קלה?) הסיפור לא היה בשבועות של אותה שנה! בשבועות היה המנהג אצל הרבי שגם בלילה הראשון וגם בלילה השני היו ערים כל הלילה, ככה נהגו רבים מאנשי שלומינו, להישאר ערים גם בלילה השני, ובמשך היום הם פנו לישון.

בלילה השלישי היו אנ"ש נפרדים מהרבי. רבי נתן ורבי נפתלי היו ערים שלשה לילות ברציפות, הלילה השלישי היה מוצאי חג השבועות – הם נשארו ערים כל הלילה!

לפנות בוקר כשהרבי נכנס לחדרו לזמן מה, נפלו שניהם על הקרקע מרוב עייפות ונרדמו, הם נשארו לישון על הקרקע וחטפו תנומה קלה, קם הרבי ואמר להם: "מדוע הנכם מעבירים את שנותיכם – ימיכם בשינה?! " זהו, עוד לא עברו מספר דקות! ותכף כששמעו מילים אלו, הקיצו משנתם ונהיו ערניים!

בתורה "פתח רבי שמעון" אומר הרבי באות ט': "וזה בחינת שופר – עורו ישנים מתרדמתכם", הרבי אמר אז בזה הלשון: " עורו ישנים מתרדמתכם – וועקט זיך אויף פון אייער שלאף!".

רבי אברהם בן רבי נחמן סיפר שבעת שהרבי אמר את התורה הזו, געו כולם בבכייה גדולה כל כך, עד שהרבי היה מוכרח להפסיק את אמירת

כב טעם זקנים

התורה למשך מספר דקות, הרבי המתין עד שחדלו מלבכות. "עורו ישנים מתרדמתכם!".

(רמ"ב: מהו הלשון שהרבי אמר "בשבועות העיקר הוא להישאר ער, בהושענה רבה עיקר הוא האמירה"? כ"ט!)

(רנ"ב: בתורה שנאמרה בשבועות כתוב: "מי איכא דניים ע' שנין?". כשהרבי אמר זאת עבר לכל אחד ואחד במת, הם חשבו, בפרפראות לחכמה הוא מביא זאת "געו כולם בכיה גדולה מאד").

הרבי אומר הרי שע' פנים מכוונים כנגד ע' שנים, כל שנה מכוונת נגד פנים אחרים. רבי אברהם בן רבי נחמן כותב ש"שנים" נופל על לשון "שינה" לא. ומה יהיה עם אחד שמעביר את כל הע' פנים בשינה? ! כל הע' פנים? !

על האלשיך הקדוש אמרו שהוא השיג 'פנים של תורה' ! (רנ"ב: כמדומני שהדבר כתוב בשם האר"י הק').

בפרשת ויצא פירש האלשיך הק' את המילים "עשרת מונים" – 'עשר כפול עשר', האלשיך הק' מפרט שם את כל 'מאה הפעמים' שבהם לבן רימה את יעקב אבינו !

האר"י הק' אומר שהורידו את לבן ואמרו לו: 'נו, ראה כיצד יהודי עומד ומפרט את כל 'מאה הפעמים' שרימית את יעקב אבינו!', הוציאו אותו

הערות ומראי מקומות

כט. אבני"ה ברזל אות מ"ט.

ל. פרפראות לחכמה שם אות א': גם בעת שאמר רבינו ז"ל זה המאמר היה התעוררות נפלא מאד לתשובה אמיתיית בין כל אנ"ש שהיו שם, ובשעה שאמר רבינו ז"ל אלו התיבות ששופר מרמז עורו ישנים מתרדמתכם, געו כולם בכיה גדולה מאוד ורבינו ז"ל היה יושב אז ודומם ושותק עד שפסקה הבכיה קצת, ואז חזר לגמור את המאמר הקדוש הזה.

לא. עי' חכמה ותבונה על סיפורי מעשיות, מעשה א' (סימן ו') – אות י"ב.

מהגיהנום והראו לו: "נו הבט וראה כיצד יהודי בעולם הזה עומד ומפרט את כל מאה הפעמים שרימית את יעקב אבינו!".

ערב ראש השנה שהיה לכם...

(רמ"ב: מיהו מאנ"ש שידע את כל ה"אלשיך" בע"פ?) היה זה "ר' נחמן", בנו של ר' דוד צבי, דודו של "נאשק'ע" לב, מצד אביו. כינוהו "נחמן עם האלשיך", הוא היה בעל בכי גדול, הוא היה שופך דמעות כמים.

כשהוא אמר 'קטורת' בערב ראש השנה הקלויז כולו רעד לקולו! הקלויז כולו רעד לקול אמירת הקטורת שלו, ובהגיעו למילים "בבואם אל אוהל מועד ירחצו מים ולא ימותו" הוא אמר זאת בכזאת התעוררות הלב, אמירתו את מילות התפילה הייתה כפירוש המילות, היה זה מחזה...!

היו לנו יהודים יקרים, יהודים יקרים היו לנו! קטורת הייתה קטורת! אשרי היה אשרי! הגמרא כבר אומרת: "כל האומר תהלה לדוד ג' פעמים בכל יום מוכטח לו שהוא בן העולם הבא" לב.

אשרי היה אשרי, הקטורת הייתה קטורת, קטורת זו התקרבות לה' יתברך, קטורת!

עדיין חקוק בזכרוני אמירת הקטורת בערב ראש השנה באומן, אה! הקטורת נאמרה בקולי קולות, אמירת הקטורת ארכה זמן רב.

הערות ומראי מקומות

לב. ר' נאשקע טולטשינ'ער היה בנו של ר' שכנא - אחיו של ר' נחמן הנ"ל, שהם היו בני ר' דוד צבי ב"ר יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל.

לג. מס' ברכות דף ד' ע"ב, עי' ליקוטי הלכות הלי' קריאת שמע ה' אות י"ד.

ר' אברהם סופר נתן צעקה "וידבר". רבי אברהם היה זה שניגש בתפילת מנחה לפני העמוד, מנחה וערבית, הוא היה נותן צעקה "וידבר", ולאחר מכן אמרו קטורת, אה"י!

כפעם הראשונה שהשתתפתי בקיבוץ באומן בימי ראש השנה, היה זה חדש בעיני. בפולין, נכנסים, מתפללים תפילת ערבית וזהו, אולם כאן שמעתי כזה מין קטורת, געוואלד, נורא, הקטורת הדהדה, הקלויז כולו הדהד מאמירת הקטורת!

כולם ידעו שאמירת הקטורת - כל מילה נאמרה בהתעוררות הלב ובכוונה, חשבתי בליבי שאמירת הקטורת כאן היא ממש שלא מעלמא הדין!

הזוהר הקדוש מרבה לדבר מגודל מעלת הקטורת, דברים נוראים על אמירת קטורת בכוונה! המתקת הדינים נפלאה, קטורת!

ר' אברהם סופר התפלל מנחה בעריבות ובנעימות מיוחדת, אה אה, שמעתי אותו מתפלל לפני העמוד בהיותו בן חמישים ושתים, היה לו זקן שחור, מעט שערות אפורים; הוא נולד בשנת תרכ"ב, ואני הכרתי אותו בשנת תרע"ד, בהיותו בן חמישים ושתים.

בכל עת שאני נזכר מאומן - אינני יכול לתאר לכם איזו תפילה הייתה באומן בימי "ראש השנה", איזו תפילה הייתה ב"ערב ראש השנה"!

הערות ומראי מקומות

לד. עי' מטה אפרים סי' תקפ"א ס"ק נ"ז; בערב ראש השנה נכנסין להתפלל מנחה בבית הכנסת בעוד היום גדול, כדי להתפלל תפלת מנחה בכונה הרבה, ומאריכין בה קצת מאחר שהוא מנחה אחרונה בצאת השנה, והקדמת תפלה טרם בוא יום הגדול.

לה. עי' חיי מוהר"ן אות ש"ה; שמעתי שפעם אחת עמד בערב ראש השנה אחר הסליחות ואמר, אנשים אחרים היו מרצים שיהיה להם ראש השנה כמו ערב ראש השנה שהיה לכם. ואמר בזו הלשון, אנדערע וואלטן זיך גיווינטשן אזוי א ראש השנה וכו'.

כּה פּרשׂת במדבר תשל"ד

האמונה ברבי הייתה כה גדולה, ממש בבחינת ראי', ה'מורא רבך' היה כה גדול – "מורא רבך כמורא שמים", נורא ממש, געוואלד, הנה הוא !! הנה הוא !!

(רנ"ב: היו לבכות! לבכות!) וודאי שהיו לבכות, עניינו של הרבי היה כל-כך גדול, כל-כך חזק!

אה, כאלו בכיות נשמעו בשעה שעמדו להתפלל שמונה-עשרה, אוי כמה דמעות יהודים הזילו כשהתפללו שמונה-עשרה, אה, בית הכנסת כולו היה מלא בדמעות, כל-כך הרבה בכיות היו בתפילת שמונה-עשרה, כבר מערב ראש-השנה, ראו בחוש שהרבי נמצא בבית המדרש, הרבי נמצא עמנו בקלויזלי!

כל אותם חסידים ששהו בציון במשך כל היום של ערב ראש-השנה, אה אה, לאחר מכן הם נכנסו לקלויז, הקלויז להט כמו דוד רותח, לוהט כמו דוד רותח!

הייתי אז בחור צעיר, וראיתי בפולין את האדמורי"ם, הרבי הזה, הרבי הזה, וכאן אני עומד ומסתכל, נורא – כאן לוהטת אש כזאת, אש להבה! אש להבה, מדורה ממש, אש לוהטת, הן בתפילות מנחה וערבית, והן בתפילות של ראש-השנה!

זכור ברית

(רנ"ב: אמירת סליחות 'זכור ברית' החלה בשעה מוקדמת?) בדיוק בשעה שלש לפנות בוקר, אמירת הסליחות באומן נמשכה זמן רב, אחרי שכבר האיר השחר! (רנ"ב: לא התפללו שחרית כוותיקין?) לא, לא הצליחו לסיים את אמירת הסליחות לפני כן! אומר לך מדוע, בגלל שהיו צריכים לתלוש את האנשים מהציון. במשך כל הלילה ציונו של הרבי בער כאש יוקדת, כל הלילה! אפילו קודם חצות!

ר' אברהם סופר היה עולה לציון לפני 'זכור ברית' – כשהוא ירד לקלויז לאמירת סליחות, ירדנו גם אנו עמו. היה ציבור גדול שירד לאמירת סליחות, אולם היו רבים שנשארו בציון. נשמעו קולות מהציון, קולי קולות, אנשים לא יכלו להיפרד מהציון, וממילא גם לא יכלו להתחיל אמירת סליחות – אפילו שלש לפנות בוקר היה מוקדם מדי להתחלת הסליחות!

אמירת הסליחות נמשכה כשלוש שעות. אצלנו בירושלים אמירת הסליחות מתחילה בשעה שתיים ורבע, ומסיימים בארבע וחצי. (רמ"ב: שעתיים ורבע, נמצא ששם אמירת הסליחות ארך זמן רב יותר?) שלש שעות!

לאחר אמירת הסליחות החלה 'עבודת הצדקה', זהו מחזה שלא אשכח לעולם – עבודת הצדקה שהתחילה מיד לאחר אמירת הסליחות.

כל אותם יהודים שהגיעו מפולין היו עניים מרודים, לא היה להם כסף לכיסוי הוצאות הנסיעה, עניים כולם, כל יהודי פולין היו עניים, הם הלכו לאסוף כסף לכיסוי הוצאות הנסיעה.

הצדקות שפיזרו שם, געוואלד, "רבוננו של עולם", היכן ראיתי מימי צדקות כאלו?!

כלל לא ספרו, נוטלים את הכסף בידיים, לוקחים ונותנים, נותנים צדקות בלי חשבון. אחד שהיה לו צרור מטבעות, הוציא – נתן שוב ושוב, עמדתי

כז פרישת במדבר תשל"ד

נפעם ומשתומם למול המחזה שנגלה לנגד עיני, מחזה כזה כמו שראיתי שם
עוד לא ראיתי מימי!

כולם נקבצו באו לך

ביום שלפני ערב ראש השנה, לפנות ערב הגיעו רוב הציבור, (רמ"ב: אלו
שהתגוררו ברוסיה?) לאו דווקא, גם יהודי פולין, הפולנים, הרוסים, יהודי רוסיה
ברובם. השמחה שפרצה בין אנ"ש בקבלת פנים, 'עין לא ראתה'!

אפילו מפגש בין 'אב לבנו' אינו מתאר מספיק את השמחה ששרתה בין
אנשי שלומינו! כזו שמחה הייתה בקבלת פנים עת התקבצו ובאו כל אנשי
שלומינו, ברכו ברכת 'שהחיינו וקיימנו'!

חקוק בזכרוני "ר' מרדכי מסוקלוב" - היה זה בשנת תרע"ה, באותה שנה
השתתף ר' מרדכי מסוקלוב בקיבוץ בראש השנה, השמחה ששפעה ממנו
תוך כדי שהוא קופץ ורוקד, אמירת 'ברכת שהחיינו', ובאיזה יהודי מדובר?
הלא מדובר על "הרב מסוקלוב"! הוא רקד כמו ילד - "הרב מסוקלוב"!

(רמ"ב: הוא היה מבוגר ממכם בהרבה?) וודאי, אלא מה? למדן גדול! מה רב? מתי
רב? רב?! איזה רב?! כשהזכירו לפניו את המילה 'רב', נדמה היה כאילו
מזכירים לפניו עבירה שעשה!...

הביטול לרבי היה כל-כך גדול, אוי אוי אוי.

לאחר-מכן התיישבתי לכתוב מכתב לאבי, תיארתי לו "מה שמתחולל
כאן!", לפני כן הוא שלח לי מכתב ובו כתוב: "אתה עתיד לתת דין וחשבון,
נסעת בלי רשות ובלי שאתן את הסכמתי לכך!", לאחר מכן השבתי לו

טעם זקנים כח

במכתבי ותיארתי לו: "מה שמתחולל כאן". כשקרא את המכתב אמר: "נו, טוב עשית, אם-כן תזכיר את שמי בציון הק'!".

כך השיב לי אבי במכתבו: "טוב עשית!".

היו כאלו זמנים, שכלל לא ניתן לשחזר אותם, אין מילים שיוכלו לתאר מה ששם התחולל, 'השמים רעדו' לנוכח מה שהתחולל באומן! השמים רעדו!
(רנ"ב: יריד שמים) יריד שמים!

ומה שהיה בציונו של הרבי, געוואלד, נורא מה ששם התחולל, כמה דמעות שיהודים הזילו שם, היה שם רק רוחניות!

(רמ"ב: הציון היה מלא במתפללים?) היה ממש - אני לא יודע כיצד הצליחו להצטופף כל-כך הרבה אנשים במקום כה קטן?! עמדו אחד על השני, "עומדים צפופים", הדמעות, הבכיות שנשמעו שם, אה! כל היום וכל הלילה, הציון לא שקט ולו לרגע קל, לאחר מכן התפללו תפילת מנחה וערבית!

(רנ"ב: איחולי "לשנה טובה תכתבו" אחד לשני ארך זמן רב?) אוי כמה זמן שזה ארך!
גם זה בכלל אותה אהבה שהרבי אמר: "העולם ראוי שיתמהו עצמן על האהבה שבינינו!"¹, בראש השנה ראו זאת בחוש!

אנשים שחזו במחזה הזה אמרו: "געוואלד און געשריגן", פלאי פלאות, האהבה שביניהם היא משהו שלמעלה מדרך הטבע! "על-טבעי!"

עפו באוויר, הלבבות התעופפו באוויר, האהבה הייתה מלב ללב, מלב ללב!

הערות ומראי מקומות

לז. עי' חיי מוהר"ן אות רצ"ב: ענה ואמר העולם ראוי שיתמהו עצמן על האהבה שבינינו.

דבר נוסף, נקודת החבר של כל אחד שמאירה בכח הצדיק, יהיה מי יהיה, אפילו שהוא נראה איך שהוא נראה - כשהנקודה מאירה קצת - הנקודה היא הרי אלוקות - אומר הרבי בתורה ל"דל"ח: "שם שורה אהבה הקדושה!".

שומר מצוה לא ידע דבר רע

(חסר חלק מההקלטה, מספר על ראש השנה האחרון בו היה באומן, שנת תרצ"ח, שנה בה סעדו אנשי שלומינו את סעודות החג במרתפו של ר' משה ירוסלבסקי ז"ל) הם לא ידעו, רוב הציבור לא ידע, היו ביניהם גם רבנים חשובים, וכן מקורבים חדשים, התפללו בכזה מין ברען, פלאי פלאות!

כשסיימו להתפלל, ניגשו אלי מספר אנשים ואמרו לי: "ידוע לך שמחכים לך בחוץ? ! אני ואליהו חיים רוזין הרי ישבנו לפני-כן בכלא הרוסי - במשך כל התפילה עומדים השוטרים בחוץ וממתנינים לך, הם לא רצו להפריע באמצע התפילה, "כעת הם עומדים בחוץ וממתנינים לך!".

ברגע ששמעתי זאת - הרי כבר נכוויתי מהם פעם אחת! מה עשו אנשי שלומינו? יצאו מה'דלת האחורית'! המשטרה נעלה רק את הדלת הקדמית, כדי שאף אחד לא יוכל לצאת!

כולם נמלטו החוצה מהדלת האחורית, כשהמשטרה פתחה את הדלת הקדמית, המקום היה ריק! הם לא מצאו נפש חיה!

זהו, ניצלנו מהם, טוב. משה ממשיך בעבודתו, משה ממשיך לחלק אוכל! בלילה השני של ראש השנה הם הגיעו שוב פעם, ומצאו את משה כשהוא

עסוק בחלוקת אוכל. הם תפסו אותו, הכניסו אותו לכלא, ואטמו את המרתף שבו אכלנו!

נשארנו ללא מקום תפילה, אשר על-כן היינו מוכרחים להתחלק לקבוצות קטנות ולהתפלל במספר מקומות!

אך למרות זאת, גם במרתף שבו עברנו להתפלל יחד עם רבים מאנ"ש, הגיעה המשטרה, לקראת סוף תפילת מוסף. באותו ראש השנה התחלנו להתפלל קודם עלות השחר, וסיימנו את התפילה בערך בשעה אחד עשרה וחצי בבוקר, אולם המשטרה הקדימה את בואה, הם נכנסו לקראת סיום התפילה.

אני הייתי החזן בתפילת מוסף, זכורני שקיצרתי מאד בתפילתי, אמרתי קדיש וברחתי, ברחתי מבעד לחלון! (רמ"ב: גם שאר המתפללים ברחו כולם?) וודאי!

בינתיים משה ירוסלבסקי עדיין יושב בכלא, הוא נשאר במעצר עד שבת – בשבת הוא שוחרר!

(רנ"ב: באיזו שנה מדובר? לאחר שכבר שוחררתם?) היה זה בראש השנה שנת תרצ"ח. אני שוחררתי מהכלא בשנת תרצ"ו פרשת שקלים. ראש השנה של שנת תרצ"ז עבר יחסית בשקט, ובשנת תרצ"ח התרחש האמור לעיל.

המשטרה שחררה את משה בעצם יום השבת, הגיע פסק-דין מעיר הבירה מוסקבה שהוא 'עובד' – שחררו אותו לחפשי!

מיד לאחר שחרורו הוא עלה לציון הק'. בשבת בסעודה שלישית הייתה כזאת שמחה – כזו שמחה הייתה בסעודה שלישית! אה, האווירה בסעודה שלישית הייתה אש להבה!

פרשת במדבר תשל"ד לא

במוצאי שבת הוא שב לביתו, בדרך הביתה הוא עבר דרך המשרד בו מקבלים את 'אשרות העלייה' לארץ ישראל, הוא הגיע הביתה. נתנו לו אשרת עלייה: "הנה לך אשרות עלייה!".

אה, מי האמין שהמטרה תשחרר את משה?! למשה יש בנים גיבורים, וגם משה עצמו היה גיבור, מי האמין שישחררו אותו ועוד ייתנו לו לעלות לארץ ישראל?!

(רנ"ב: הבנים שלו למדו בבתי ספר?) לא, בנו נחמן למד באומן, אני למדתי אתו, הסתובבו איתם! (רנ"ב: ומה עם מרדכי?) הם עדיין היו ילדים קטנים. (רנ"ב: ויענקיל?) גם-כן, הם היו כולם ילדים קטנים.

כמדומני שבנו נחמן נהיה 'בר מצווה' כאן בארץ ישראל, ושאר הילדים היו עוד לפני ה'בר מצווה', הם היו ילדים קטנים, למעט אברהם שהיה בחור בוגר.

לאחר שחרורו ענה משה ואמר: "בזאת השנה אזכה להיות בארץ ישראל!", היה זה בראש השנה. שאלו אותו: "משה, מהיכן הנך יודע? האם אתה נביא?!" ענה משה ואמר: "כל מה שאני מבקש מהרבי-עוזרים לי מן השמיים! השנה בערב ראש השנה ביקשתי מהרבי 'שרצוני להיות בארץ ישראל' - אני מאמין שבקשתי תתמלא!".

משה אמר: "בשנה זו אזכה להגיע לארץ ישראל, מאחר שביקשתי - אזכה להגיע!".

ואכן בשנת תרצ"ח מיד לאחר חג הסוכות, הוא הגיע לארץ ישראל. ולדאבון לב בחורף של אותה שנה כל אותם שנותרו נשלחו למקום שממנו לא חזרו הי"ד.

לב טעם זקנים

(רמ"ב: באותם ימים הייתם רשאים להסתובב בחוץ?) לי היה אסור להסתובב, תכף ומיד קמתי ונמלטתי למוסקבה. (רמ"ב: ובראש השנה?) בראש השנה הייתי יחד עם כלל אנשי שלומינו, ראש השנה היה משהו שלמעלה מדרך הטבע! ראש השנה, אה!

וידר נדר לאמר

(רנ"ב: כיצד התרחש נס הצלתו של משה? היה זה בתחילת התקוממות שלטון הקומוניזם ימ"ש, הקומוניסטים כבר כמעט ירו בו למוות) כן, חרצו את גורלו למוות, הוא היה 'עשיר', ורק בגלל היותו 'עשיר'! (רנ"ב: באיזו שנה התרחש נס הצלתו? כשהקומוניסטים עלו לשלטון?) כן, הם הרגו את כל העשירים.

(רנ"ב: ממה הוא התעשר?) הוא התעשר בהיותו בקרימנטשוק, הוא עבד שם כ'מלטש יהלומים', הוא התעשר עוד בהיותו בחור לפני החתונה, הוא בחור עשיר!

דנו אותו למוות, כבר נתנו לו 'פתקית' עליה רשום מספר, הוא היה מספר 'חמישים וארבע' בתור להריגה, הוא כבר שלח את בגדיו הביתה, זהו – הולכים לירות בו!

ברוסיה, בין הנידונים למוות היה מסתובב 'פרש' רכוב על גבי סוס ששאל כל אחד: "מדוע הולכים לירות בך? מדוע הולכים לירות בך?", היה זה רק למראית עין. כשהפרש שאל את משה, הוא ענה: "אינני יודע מדוע הולכים לירות בי!".

אמר הפרש לחבריו: "יש לבדוק שוב את פסק דינו!" יש לעיין שוב בפסק דינו!". שאר האנשים נורו מיד למוות.

פרשת במדבר תשל"ד לג

קראו שוב לגוי שהעיד על משה, אומר הגוי לשופטים: "העדתי עדות שקר, רימיתי אתכם, אני מתחרט, עדותי איננה אמתית!" אמרו לו השופטים: "דע לך כי נירה בך!", אומר הגוי: "אתם יכולים לירות בי, שיקרתי לכם!". מיד הם שיחררו את משה!

האם ניתן לומר לכסות נס כזה בדרך הטבע? ! הרי כבר דנו אותו למוות, הוא כבר קיבל 'פיתקית' עם מספר להריגה? !

(רלווי"צ חוזר בו ואומר:) לא לא, טעיתי, הסיפור התרחש לאחר חתונתו, הוא היה עשיר גדול בעיירה קרימנטשוק.

חמיו "ר' נחמן קארשינסקע"ט היה עני, לעת זקנותו בימי שלטון הקומוניסטים, אז הוא לקח את משה לחתן.

ר' נחמן חמיו של משה, התגורר בטשעריץ, (רנ"ב: מה היה המוצא של ר' נחמן - חמיו של משה?) מאנשי שלומינו, ממשפחת קראשינסקע, משפחתו היא עוד מזמנו של הרבי, דורי דורות, עוד בזמנו של הרבי, וודאי דורי דורות!

כשנחרץ גורלו של משה למוות, הוא נדר נדר שאם הוא יינצל - הוא יחלק אוכל בראש השנה לכלל אנשי שלומינו.

והוא אכן קיים את נדרו! ולא רק אוכל בלבד, אלא הוא עצמו סחב את הספסלים והשולחנות!

(רמ"ב: לא היה מי שיעזור לו?) הוא סחב שלש שולחנות בפעם אחת! הוא רק זז - הוא היה גיבור חיל, סחב, בישל, הוא רק זז - וכבר הוא שם!

הערות ומראי מקומות

לט. ר' נחמן קארשינסקע מ'טשעהריץ ז"ל, עי' שיש"ק ח"ד אות תקמ"ז.

והכל נעשה אצלו בכזה מין ביטול, אפילו עם אותם אנשים קפדניים קצת - עם כולם הוא הסתדר בצורה יפה: "קח לך עוד, קח עוד, תאכל עוד, תאכל עוד!".

עין לא ראתה

כך הוא נהג גם בשנים בהם התגורר ב'מוסקבה', כל שבת סעדו על שולחנו קרוב לשלש-עשרה יהודים, הוא התגורר באיזה רחוב במוסקבה, ובעלת הבית של הדירה הייתה 'גלחת', הייתה לה שנאה כלפי יהודים, היא חיפשה תמיד משהו להלשין עליו במשטרה, אולם בשבתות הוא לא הסתכל על שום-דבר!

אשתו הייתה מכינה את הסעודות, ולאחר הסעודה היו האורחים נשארים לישון אצלו בבית, שטחו מזרנים - מתחת למיטות, מתחת לשולחן! הייתה לו אמונה כל-כך חזקה: "אותי אף אחד לא יתפוס!".

באחת הפעמים שהייתי אצלו נעשה לי נס, אני הייתי ישן בביתו אפילו בימי החול - לאחרים הוא לא נתן לישון בביתו, למעט בליל שבת ובמוצאי שבת, הוא היה אומר להם: "לכו תחפשו לכם מקום אחר!" בשבת אינני חושש לארח אתכם, השבת מגינה עליי, אולם בימות החול "לכו תחפשו מקום אחר!".

אני כן הייתי ישן אצלו גם בשאר ימות השבוע, לילה אחד הגיעו השוטרים - אני הייתי "טריפה" (עריק מהשלטונות) עוד באומן, הייתי 'מבוקש' עוד בהיותי באומן - השוטרים נכנסו, ומשה החל לרעוד מפחד, הוא ידע שאם המשטרה תמצא אותי, חייו נתונים בסכנה!

נעשה לי כזה מין נס - שכבתי במיטה והם עברו על-ידי אך לא הבחינו בי!

לה פרישת במדבר תשל"ד

(רמ"ב: הייתם מכוסים בשמיכה?) לא, לא הייתי מכוסה! הם הסתובבו ובדקו, הסתכלו, אך לא הבחינו בי!

כשהם עזבו את הבית, שאל אותי משה: "מי הסתיר אותך? מי החביא אותך?!" (רמ"ב: ידעתם שהם באים?) ראיתי אותם מסתובבים בבית, (רמ"ב: מדוע לא התכסיתם?) כשהם כבר נמצאים אי אפשר לזוז – אם אני יזוז ולו מעט אני ירעיש, אז נשארתי לשכב ככה!

הקדוש-ברוך-הוא סובב כך שהם הלכו אנה ואנה והם עדיין ממשיכים ללכת...

לאשתו של משה היה אח שהתגורר סמוך למוסקבה. אך משה לא הסכים שהוא יישאר ללון אצלו בבית. אשתו של משה הייתה אומרת לו תמיד: "לחסידיים שמתארחים בביתנו אתה מסכים לישון אצלנו, אך לאחי אף פעם?!" ענה לה משה: "עם החסידיים שבאים אליי לא יהיו לי אף-פעם בעיות, מאח שלך אני מיד יסכול!"

וכך הוה, לילה אחד הוא נשאר לישון אצלו, ובאותו לילה הגיעה המשטרה לביתו! (רמ"ב: ע"פ חוק היה אסור ללון בבית של מישהו אחר?) כן!

הם ראו שמדובר ב"אח" – אז הם קנסו אותם, האח הוא זה ששילם את הקנס! אמר לה משה: "את רואה? אמרתי לך! עם החבר'ה שלי אין לי אף-פעם צרות – עם אח שלך, כבר בפעם הראשונה קיבלתי קנס!..."

הייתה לו אמונה – אמונה חזקה, אמונה ברבי, הוא האמין במצוות 'הכנסת אורחים'! זהו דבר נפלא, בעולם העליון מעורר הדבר השתאות ורעש גדול!

כזה מין ברען והתלהבות, לתת אוכל לשתיים עשרה – שלש עשרה יהודים כל שבת, ועוד איזה אוכל... הוא ארגן מניין כליל שבת, והוא עצמו ניגש

לפני התיבה, הוא התפלל בקול רם שכל הרחוב שמע, הוא היה חזן, הוא ידע להגביה את קולו, הוא התפלל ושר זמירות, צעק, רקד, וקפץ!

”שבת” – היה אומר משה – ”שבת זה ‘עין לא ראתה’, אף-אחד לא יראה!”.

ככה נהג הדבר במשך שנים רבות, משה היה מארח כל שבת יהודים אצלו בבית! הרי זה דבר מופלא, הוא נהג כאחד מן הגדולים! כאחד מן הגדולים!

שכורת ולא מיין

(רנ”ב: ר’ הירש לייב ליפל מספר על משה ירוסלבסקי, שפעם אחת במוצאי שבת הוא רצה לשיר זמירות בקול רם – בשבת הוא עוד איך שהוא התגבר על הפחד, אולם במוצאי שבת?! – אז הוא יצא לרחובה של עיר, והחל לשיר בקול רם “אדיר איום ונורא...”, אחר-כך הוא עבר ליד איזה גוי ונדהף בו, הגויים חשבו שהוא שיכור, וככה הוא שר את כל הזמירות בקול רם תוך כדי שהוא מתהלך ברחובות העיר!).

הרי במוסקבה הוא היה ‘בעל עגלה’, הוא היה נוסע עם עגלתו ברחובות העיר ושר זמירות...! הגויים היו מכנים אותו “פיעניץ” – “שיכור”!

על משה היו אומרים את דברי הרבי בסיפורי מעשיות: “שכשמניחים הכלי הזאת על איזה בהמה או עוף, אזי תכף מתחיל לנגן הנגון הזה!” (אחד הנוכחים: הבעל עגלה) כן כן.

ברוך השם, גם משה עשה ופעל כראוי אצל הרבי! פשיטות פשיטות!

בשבתות שהתארחנו בביתו, היינו הולכים דרך ארוכה שאורכת למעלה משעה, כדי להתפלל בבית הכנסת הגדול. היינו הולכים יחד עם משה, ומשה

פרשת במדבר תשל"ד

היה ממשיך לצעוק תוך כדי הליכה, הולך וצועק, הוא "שיכור - פיעניץ".
ברוסיה ה'שכרות' זה הדבר הכי 'כשר', ו'רצינות' זה הדבר הכי 'פסול'!

משה היה הולך ברחוב, מנענע את ראשו לצדדים, ומתפלל וצועק ברחובה של עיר, זהו.

(רמ"ב: רק בליל שבת התפללתם בביתו?) כן, רק בליל שבת! (רנ"ב: כן, הרי בבוקר צריכים לשמוע 'קריאת התורה') וודאי.

בצפרא דשבתא היינו סועדים בביתו, אשתו הייתה מכינה את הסעודה, אה, בהרחבה גדולה! הקדוש ברוך הוא עזר לו, הקדוש ברוך הוא עזר לו!

בנו נחמן דומה לו קצת, יש לו גם-כן את המידות הטובות של אביו, גמילות חסדים, גם לו יש אמונה ברבי, כל יום הוא טובל במקווה, הוא לא מחסיר אף יום, לאחר מכן יש לו שיעור קבוע בכותל המערבי - הוא הרי מתפלל כל יום, וותיקין בכותל, בין בחורף, בין בקיץ, בין אם יורד שלג ובין אם יורד גשם, לאחר התפילה יש לו שיעור קבוע בכותל המערבי!

צדקה תציל ממות

הרבי אמר: "אצלי אף אחד עוד לא הפסיד!" בהתקרבות לרבי לא מפסידים כלום!

הגמרא אומרת, שכשאדם נכנס לחנות בשמים, אפילו אם הוא לא קונה כלום, מוכרח להיות שמהו מהריח נקלט בו! הריח של הבשמים נדבק בו!

הערות ומראי מקומות

כח הצדקה גדול מאד, הרי זה עניין של מסירות נפש^{מא}! וזו אינה צדקה שנותנים סתם כך. יכול להיות אחד שנותן לצדקה סכום כסף גדול בהרבה מסך כל הוצאות הסעודה שמשה ערך בראש השנה, אולם ההכנה והארגון של הסעודות, ועוד בימי הקומוניסטים שהדבר אסור ע"פ חוק – לחלק אוכל למאות אנשים, וגם לבחורים וילדים, לתת להם אוכל – זהו דבר מופלא! כמו-כן לארח אנשים מדי שבת ולדאוג להם לסעודות שבת! זהו דבר מופלא!

הגמרא מספרת על רבי עקיבא^{מב} – רבי עקיבא היה עשיר – כשהוא השיא את בתו, הוא העניק לה כתר מעוטר ביהלומים, והכתר היה מחובר עם סיכות לראשה, כשהגיעה לביתה הסירה את הכתר מראשה והוציאה את הסיכות. למחרת בבוקר כשהתעוררה משנתה, היא מצאה נחש מת – כשרצתה להלביש את הכתר היא מצאה נחש מת!

היא סיפרה על כך לרבי עקיבא. שאל אותה רבי עקיבא: "איזו מצווה קיימת אמש?", ענתה לו בתו ואמרה: "אמש בסעודת החתונה, בזמן שכולם ישבו וסעדו, הבחנתי באיזה עני שאף-אחד לא מתייחס אליו, קראתי לו לשולחן ונתתי לו לאכול!", אמר לה ר"ע: "קיימת מצוה", מספרת הגמרא: "נפק רבי עקיבא ודרש, צדקה תציל ממות, ולא ממיתה עצמה אף ממיתה משונה!".

זה לא דבר של מה בכך, כלה שקמה ממקומה, קוראת לעני ונותנת לו את המנה שלה – את המנה שלה היא נתנה לעני, זו צדקה חשובה!

בזוהר הקדוש^{מג} כתוב שכל נפטר מוכרח לעבור טבילה ב"נהר דינור" – נהר של אש, הנשמה מוכרחת לטבול שם, לאחר הזיכוך! ומתי הוא הזמן

הערות ומראי מקומות

מא. עי' ליקוטי מוהר"ן תניינא תו' מ"ו.

מב. עי' ילקוט שמעוני, משלי, פרק י', רמז תתקמ"ה.

מג. פרשת מקץ דף ר"א ע"א.

פרשת במדבר תשל"ד לט

שמטבילים את הנשמה? לאחר שרוחצים את הנשמה - טובלים אותה בנהר דינור!

אומר הזוהר הקדוש, על-ידי צדקה - על-ידי ריבוי הצדקה - זוכים לטבול בנהר דינור ולצאת משם בשלום! יש הרבה נשמות שלא יוצאים משם, הם לא מצליחים לצאת, אולם ע"י נתינת צדקה - כשמרבים לתת צדקה - עוברים את הנהר דינור בשלום!

כל נשמה מוכרחת לטבול בנהר דינור, הנשמה לא יכולה להזדכך מזוהמת ה'עולם הזה' כי-אם על-ידי שטובלת בנהר דינור. האם ניתן להבין זאת? 'אש' - איך אפשר להבין זאת? הנפש היא זו שטובלת - הגוף הרי מתבלה בקבר - הנפש היא זו שצריכה לעבור את הטבילה, נו.

(אחד הנוכחים: מצוות הצדקה לא תלויה דווקא בכסף, כשאומרים לשני מילה טובה "המפייסו", זה גם טוב²⁷). כן, אבל כל זה מדובר כשלא יכולים לתת, אולם אדם שיש באפשרותו לתת, צריך לתת צדקה! (רנ"ב: אדם צריך לעשות כל שביכולתו, הן חסד בגופו, הן בממונו, וגם להיות 'המדבר בצדקה') כן כן.

(רמ"ב: האם אתם זוכרים את ר' יצחק ברייטר' בהיותו בקיבוץ באומן בראש השנה?) פעמיים הוא השתתף בקיבוץ באומן בראש השנה, פעם אחת בשנת תרע"ה, ופעם שנייה בשנת תרע"ט! (רנ"ב: בשנת תרע"ט השתוללו ה'באנדעס' - כנופיות פורעים?) בשנת תרע"ט כבר ירו פגזים! ר' מרדכי מסקולוב היה רק בשנת תרע"ה, בתרע"ט הוא כבר לא הגיע!

(רמ"ב: כלומר, אתם זוכרים רק פעם אחת שהגיע 'קרונן מלא' עם אנ"ש מפולין?) פעמיים, הן בע"ה והן בע"ט, בשנתיים הללו הגיעו יהודים רבים מעיירות פולין! בשנת

הערות ומראי מקומות

תרע"ה היה ציבור גדול, באותה שנה הגבולות עדיין היו פתוחים לרווחה, בשנת תרע"ט היו הגבולות סגורים, אך למרות זאת הגיעו יהודים רבים.

(רנ"ב: באיזו שנה השתתף ר' אלחנן ספקטור בקיבוץ באומן?) ר' אלחנן הגיע לאומן באמצע שנת תרע"ט ונשאר שם עד אמצע החורף של שנת תר"פ, כמעט שנה שלימה הוא שהה באומן!

(רמ"ב: באיזו שנה היה ר' יצחק אוטווצקער?) ר' יצחק אוטווצקער היה באומן עוד לפני, הוא הרי קירב אותי כשלמדנו יחד בישיבה, הוא היה באומן עוד בטרם פרצה מלחמת העולם הראשונה. כשלמדנו בישיבה הוא היה נער בן 'שש עשרה', ילד!

(רמ"ב: ר' נתן כותב ב'ליקוטי תפילות' שצריך לפרש "ככל אשר צפון וגנוז בלבבי", מה הכוונה "ככל אשר צפון וגנוז בלבבי"?) כל מה שאתה יודע! אני הרי לא צריך לדעת מה הם ה'צפונות' שלך, כל אחד יודע בנפשו את אשר עובר עליו, וזאת עליו לפרש בשיחתו לפני השי"ת! אסור לספר אחד לשני, כי אם להשי"ת!^{מז}

פן יהרסו

נו, שהשם יתברך ירחם עלינו, שננצל את הימים שנותרו עד חג השבועות, ושנזכה לחג שבועות טוב ומבורך!^{מז}

הערות ומראי מקומות

מה. ליקוטי תפלות ח"ב כ"ב: ... ולהרבות בשיחה ותפלה לפניך - אין בלשוני מלה לפרש שיחתי לפניך היטב ככל אשר צפון וגנוז בלבבי, כי אם ברחמיך ובישועתך הגדולה...

מו. עי' ברכות דף ל"ד ע"ב.

מז. עי' עלים לתרופה - מכתבי מוהרנ"ת, מכתב קל"ז: והנה ימי השבועות הקדושים ממשמשין ובאין. בעל הרחמים יחוס עלינו שגזקה לגמור ימי הספירה בקדשה ובטהרה, שגזקה על כל פנים מעתה להכין

בכוחו של הרבי יכולים יכולים לחזור בתשובה אפילו במעט הימים שנותרו לנו - עדיין יכולים לשוב בתשובה! ראוי לנו לנצל את הימים שנותרו לנו ולנהוג בהם בחשיבות!

ב'שלושת ימי הגבלה' כתוב: "השמרו לכם עלות בהר - פן יהרסו"מח, עלינו להיזהר שעבודתנו לא תהיה בבחינת 'הריסה'! מה הפירוש 'הגבלה'? הגבלה פירושו - צמצום, "והגבלת את העם - השמרו לכם", שהאש לא תשרוף אתכם, "השמרו לכם עלות בהר".

מכאן רואים שההתקרבות להשי"ת חייבת להיות באופן של הגבלה וצמצום, להגביל את ההר מסביב - "השמרו לכם!".

"פן יפרוץ במ", מפרש רש"י^{מט}: "יפרוץ" הוא מלשון יחיד, אך לכאורה היה ראוי לכתוב "פן יפרצו"? התירוץ הוא: שאפילו 'יחיד' שנהרג חשוב בעיני השם כ'רבים', "אפילו הוא יחידי חשוב לפני רב", אפילו אדם 'יחיד' חשוב בעיני השם כ'רבים', אפילו יחידי שנהרג חשוב בעיני השם כרבים!

(רלוי"צ נשאל האם נהגו להתענות בערב ראש חודש) הסתירו זאת! התענית לא נעשתה עם רעש ופירסום, התענית בערב ראש חודש היה חלק מאותם דברים שנעשים בהצנע לכת!

הערות ומראי מקומות

עצמנו פראוי לקבלת התורה הקדושה פהג הקדוש הזה הפא עלינו לטובה.

מח. שמות י"ט כ"א - כ"ד.

מט. שם כ"א, ד"ה ונפל ממנו רב.

ג. עי' שו"ע או"ח סי' תקס"ה סעיף ו': המתענה ומפרסם עצמו לאחרים להשתבח שהוא מתענה, הוא נענש על כך, ועי' נו"כ שם.

(רמ"ב: והיה והגישו לפני אוכל, מה עליי לומר?) "כבר אכלתי!", כשאני אומר "כבר אכלתי" כוונתי – "כבר אכלתי אתמול!".

(נשמעים מנגנים ניגון 'אתה נגלית')

